

a világ folyásában a nő történetét képezi, váltakozva szerepeltetve majd Uraniát, majd Polymniát, vagy az idealt vagy a maitresset.

(Átdolgozta és fordította Feleki József. Budapest, 1880. 9–10., 279., 113–114.)

Egy ölelésért

SZÁSZ ZOLTÁN

Százezer rubelt adott ezért a rendesen olcsóbban kapható multságért egy lengyel gróf. Igaz ugyan, hogy azok a karok, melyek ezt az egész vagyonnal honorált élvezetet nyújtották, nem közönséges átlag-női végtagok voltak, hanem oly híresek és csodaszépek, mint azok lehetnek, melyeket a milói Vénusz csonka törzsén keres hiába az áhítatos szemlélő. Mert Cleo de Mérode kisasszony valóban egyike azoknak a világhírű szépségeknek, akik a régi görög istennők mesés testi tökéletességét elevenítik meg a mai emberiség előtt. Igaz ugyan, hogy ezeket az élő istennői szépségeket ma már nem tisztelik oly áhítatosan, mint az ógörögök, úgy hogy Cleo de Mérode foglalkozására nézve nem istennő, hanem kokott; kétségtelen azonban, hogy aki dőre erkölcsi előítéletektől menten tud a testi idomok összhangjában gyönyörködni, az csodás formáiban valóban fog valami imádásra méltót, valami istenit találni: a tiszta, nemes szépséget. Egy istenért nem nagy ár százezer rubel.

Csakhowy nagyon kétséges, vajon valóban ilyen istentiszteleti célból hozta-e ez a kedvező vagyoni viszonyaiból következtetve valószínűleg nem búsuló lengyel Cleo de Mérode kisasszonyt honi kastélyába? Mert bár igaz ugyan, hogy Páris Vénuszát színről-színre, közelről, elevenen, mozogva látni teljesebb élvezése a szépségének, mint képes levelezőlapokról, vagy a Falguière²-féle szoborreprodukciókról szívni be testének varázsát, egy nap,

² Jean Alexandre Joseph Falguière francia szobrász, festő (1832–1900). A valóságosítást visszaadó szobrászat híve. Bronzszobrai közül jó pár, illetve a rendkívül népszerű *Táncosnő* című szobra maga az érzékiség.

nehány rövid óra alatt még az eleven Cleo se elégítheti ki szépsége rajongó csodálóját. A középkorban voltak ugyan lovagok, akik sosem, vagy csak képmásban látott nőkért vívtak a lovagi tornán s mikor végül egyszer megpillantották szívük hölgyét, állítólag boldogan haltak meg. Az ostoba, vallási rajongássá túlzott nőkultusz eme hóbortos képviselői közé azonban aligha sorozható ez a lengyel gróf. Modern ember ő, aki nőjétől nemcsak szűzies pillantást, de élvezetadó ölelést is kér s ezért nem a halálával, hanem száz-ezer rubellel fizet.

Ha tehát az a tény, hogy a gróf választása éppen Cleo de Mérodera, a párisi viveur-világ által egykor szépségistennővé avatott, dísznőre esett: bizonyága is egy modern nőkultusz létezésének, egy huszadik századbeli minne-sängereinek, mely azonban tulajdonképpen egy újság-irodalombeli courtesane-kultusz, néhány párisi szépség-iparosnő. Liane de Pougie, Otèro, Cleo s mások világraszóló felmagasztalásából áll, igazi érdekessége ennek az esetnek más. Az ugyanis, hogy a modern férfilelek egy érdekes jellemvonását világitja meg. Ezt a férfilelket folytonosan ostromolja, állandóan izgalomban tartja a felpiperézett, nemi izgalmat árasztó női szépség. A modern női test, amely imígy folyton karmai közé igyekszik kaparítani a férfilelket, ebből a szempontból véve már nem is egyéb, mint egy iparcikk, egy erotikai mechanizmus, melynek minden alkatrésze, minden mozdulata a gyönyör-ígérésre és gyönyöradásra van berendezve. Ilyen mozgó izgalom-tűzhelyek közt járva, a férfi egy állandó szerelmi feszültségben él s lelki életében a nemi vágy egy óriási, mesés izgalmakat ígérő érzéssé dagad. Nézve ezeket a természetből és művészetből oly mámorítóvá fejlesztett dísznőket, az a hit támad benne, hogy karjai között a mennyország tárul fel. S az az egyéni tapasztalat, hogy az egyik-másik ilyen paradicsom egyáltalában nem olyan földöntúli gyönyört nyújtó, mint amilyennek az utána való vágy vélte, nem javít a helyzeten; legfeljebb egyre díszesebb és drágább nők epedőjévé teszi a férfit. A kokott-ranglétra legtetején álló Cleo de Mérodeok pedig épp ezért a hozzájuk nem férhető férfivilág számára egy csodásan, elképzelhetetlenül gyönyörteljes hetedik mennyországot jelentenek, melybe csak egyszer, egy ölelés tartalmáig is bejutni, milliókat érő élvezet. [...]

Ebben a hajszában a szebb és újra szebb után s abban a hitben, hogy az a férfi, aki egy szép nőt csókol meg, okvetlen többet élvezett, mint aki egy kevésbé szép ölelését élvezte, nagy tévedés rejlik. Az élvező lelki fejlettségének, szépségérzékének elhanyagolása ez a tévedés. A szerelmi gyönyörnek, mint minden életműködésnek intenzivitása két tényezőtől függ: az élvezetforrás és az élvező személy értékétől. Lehet a nő, ki a gyönyört nyújtja, a testi csodaszépség, bájoság és nemesség tüneményeszerű remeke, de ha kis fejlettségű, alsórendű művészi érzékű elmébe omlanak mind

e tőle származó szépségsugarak, az élvezet híg, sekély, gyöngé lesz. Viszont ha egy szegényes, szerény szépség gyöngé fényessége hatol az értékes, nagy élvezőképességű lélekbe, a mámorok mámorát gyűjthatja lángra. Nagy költők nem egyszer szerettek jelentéktelen, nemi izgatásra alig alkalmas külsejű nőket, s mégis ölelkezésükből földöntúli lázak emlékeit vitték át verseikbe. A magyarázata mindennek az a pszichológiai törvény, mely szerint minden agyműködésnél az inger úgy viszonylik az érzéshez, mint a gyújtó szikra a puszkaporos hordó robbanásához. [...]

Nem; ha a férfi lelke nem született nagystílűnek, élvezettermő erejűnek, akkor hiába hozatja a párisi szépségpiac összes nőremekeit magához. [...] Épp ezért az én becslésem szerint ez az ölelkezés melyért százezer rubelt fizetett, valójában nem ért öt koronát.

(Jövendő, 1903. november 1. 38. sz. 23–25.)

Félszűzek³

MARCEL PRÉVOST

Igen, a prostitúció. Az volt különböző áruhákban, mely az élet fordulópontjain a félszűzekre leskelődött. A házasság előtt vagy után, süllyedése az elhagyottnak, bosszúja a rosszul házasodottnak ... de majdnem kikerülhetetlen. [...]

³ Francia író és drámaíró (1862–1941). A „félszűz” jelentése hozzávetőlegesen 'szűzkurva' értelemben értendő, azaz fizikailag érintetlen, de egyébként morálisan mélységesen romlott nőt jelent. A kifejezést („Demi-Vierge”) Marcel Prévost alkalmazta először egy drámájában. A kötet a századforduló egyik kultuszkönyvének számított, mely az arisztokrata világban játszódó történet, s melyben az akkor törvényileg büntetett férfi homoszexualitás problematikája is előkerül. A könyvet hiszterikus izgalommal olvastak akkoriban, mint ahogy Ambrus Zoltán *Fűző és erkölcs I. Marcel Prévost úrnak, a francia akadémia tagjának* című cikkének felütése is mutatja: „Kedves Mester, körülbelül hetven-nyolcvanezren vagyunk, tisztos vagy kevésbé tisztos irodalmi iparűzők, akik már vagy tizenöt év óta igyekszünk ellesni Öntől annak a titkát, receptjét, miképpen lehetne kifogalmazni, hogy az ügyész is békében hagyjon bennünket és amellet a mi könyveinket is olyan lázasan vásárolják, vagy hogy párisiasan mondjam: a mi könyveinkre is csak úgy bukjanak az asszonyok, mint az önére.” *Nyugat*, 1910. 24. sz.